

Uchwała
Komisji Habilitacyjnej
z dnia 17 lutego 2021 roku
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo
wszczętym na wniosek dr Aleksandry Norkowskiej

§ 1

Komisja Habilitacyjna, powołana przez Radę Dziedziny Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, na posiedzeniu dnia 17 lutego 2021 roku, w którym uczestniczyli wszyscy członkowie Komisji, w głosowaniu jawnym (głosów ZA – 7, głosów PRZECIW – 0, głosów WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ – 0), działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) i *Regulaminu postępowania w sprawie nadania doktora habilitowanego* stanowiącego załącznik do Uchwały nr 4/2020/2021 Senatu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 24 listopada 2020 roku, po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku oraz po przyjęciu kolokwium habilitacyjnego podjęła uchwałę, w której wyraźnie stwierdza, że aktywność naukowa Dr Aleksandry Norkowskiej po uzyskaniu stopnia doktora oraz osiągnięcie naukowe zatytułowane *Miasto w piśmiennictwie polskiego oświecenia* stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo, i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania Dr Aleksandrze Norkowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo.

Komisja rekomenduje Radzie Dziedziny Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy poparcie wniosku Dr Aleksandry Norkowskiej oraz nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Komisja rekomenduje także wyróżnienie habilitacji Dr Aleksandry Norkowskiej.

§ 2

Integralną częścią niniejszej uchwały jest załącznik nr 3 stanowiący jej Uzasadnienie.

§ 3

Komisja przekazuje niniejszą uchwałę Przewodniczącej Rady Dziedziny Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy Prof. dr hab. Małgorzacie Świącickiej.

Podpisy (zgodnie z §6 p. 7 *Regulaminu postępowania w sprawie nadania doktora habilitowanego* stanowiącego załącznik do Uchwały nr 4/2020/2021 Senatu UKW z dnia 24 listopada 2020 r.):

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Mirosława Hanusiewicz-Lavallee (KUL)

Sekretarz Komisji

dr hab. Robert Mielhorski, prof. uczelni (UKW)

Uzasadnienie Uchwały Komisji Habilitacyjnej
z dnia 17 lutego 2021 roku
w sprawie nadania dr Aleksandrze Norkowskiej
stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo

Uchwała Komisji powołanej do zaopiniowania wniosku dr Aleksandry Norkowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego została podjęta w trybie jawnym podczas obrad przeprowadzonych zdalnie z wykorzystaniem aplikacji MsTeams umożliwiającej nagrywanie. Recenzenci i pozostali członkowie Komisji zapoznali się z dorobkiem naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym Habilitantki. Wszyscy członkowie Komisji wzięli udział w kolokwium habilitacyjnym oraz końcowym posiedzeniu dnia 17 lutego 2021 roku. Po odebraniu kolokwium, złożonego przez Habilitantkę zgodnie z rygorami określonymi w §5 *Regulaminu postępowania w sprawie nadania doktora habilitowanego* stanowiącego załącznik do Uchwały nr 4/2020/2021 Senatu UKW z dnia 24 listopada 2020 r., a także po uwzględnieniu ocen zawartych w recenzjach, **Komisja postanowiła rekomendować Radzie Dziedziny Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy wniosek dr Aleksandry Norkowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego.** Głosowanie w tej sprawie było jednomyślne, 7 osób opowiedziało się za poparciem wniosku, nikt się nie wstrzymał, nikt nie był przeciwny.

Komisja uznała, że dr Aleksandra Norkowska z naddatkiem spełnia wszystkie wymogi awansowe zgodnie z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.). W osobnym głosowaniu Komisja jednomyślnie opowiedziała się też za nadaniem stopnia z wyróżnieniem.

Sylwetka i przebieg kariery naukowej Habilitantki.

Dr Aleksandra Norkowska odbyła studia w zakresie filologii polskiej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy, ukończone w 1987 roku obroną pracy magisterskiej „*Moje imię jest sen*”. *Motyw oniryczny w poezji Jana Kochanowskiego* (promotor prof. dr hab. Jadwiga Kotarska). Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa z

wyróżnieniem uzyskała w 2002 roku na Uniwersytecie Gdańskim na podstawie pracy *Wizerunki władcy. Stanisław August Poniatowski w poezji okolicznościowej (1764-1795)*, której promotorem był prof. dr hab. Edmund Kotarski. Od 1994 roku Habilitantka jest związana z bydgoską uczelnią, pełniąc tu obowiązki asystenta i potem adiunkta, następnie starszego wykładowcy w Zakładzie Literatury Dawnej i Edytorstwa. Od 2019 roku jest asystentem dydaktycznym w Zakładzie Dydaktyki Wydziału Literaturoznawstwa UKW. Habilitantka w 2006 roku ogłosiła monografię *Wizerunki władcy. Stanisław August Poniatowski w poezji okolicznościowej (1764-1795)*, ponadto ogłosiła we własnym opracowaniu edytorskim *Organy. Poema heroikomiczne T.K. Węgierskiego*. Jako główne osiągnięcie naukowe w procesie habilitacyjnym przedstawiła dr A. Norkowska swą monografię *Miasto w piśmiennictwie polskiego oświecenia*. Habilitantka opublikowała 34 rozdziały w monografiach naukowych, w tym 31 po uzyskaniu stopnia doktora, w czasopismach naukowych natomiast 9 (przed uzyskaniem stopnia doktora 2), ponadto 21 artykułów recenzyjnych (6 przed uzyskaniem stopnia doktora). Dr A. Norkowska uczestniczyła w 55 konferencjach naukowych, brała udział w pracach trzech komitetów organizacyjnych (konferencje, sympozjum). Była wykonawcą w trzech projektach naukowych. Jest członkinią trzech towarzystw naukowych, w tym 1 zagranicznego. W latach 1997-1998 odbyła staż naukowy pod opieką prof. dr hab. Teresy Kostkiewiczowej. Pełniła także obowiązki promotora pomocniczego.

Ocena monografii przedstawionej jako główne osiągnięcie naukowe w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. T. Kostkiewiczowa zauważyła, że „Książka habilitacyjna dr Aleksandry Norkowskiej podejmuje ważny dla wiedzy o polskim wieku światel temat literackich przedstawień miasta, niemający dotąd całościowego opracowania, inicjatywy badań w tym zakresie trzeba więc uznać za bardzo trafne i cenne poznawczo.” Zaznacza przy tym uczona: “Trzeba tu od razu powiedzieć, że nie wszystkie te zagadnienia otrzymały w rozprawie w pełni wyczerpujące omówienie, ważne jest jednak ich sformułowanie jako potrzeb badawczych, a całościowa realizacja takiego ambitnego projektu wymagałaby zapewne kilku książek. Autorka ma tego świadomość, a zarys niepodjętych problemów badawczych przedstawia w końcowym Podsumowaniu.” Konkluduje swą wypowiedź prof. T. Kostkiewiczowa, po omówieniu kolejnych fragmentów pracy dr Norkowskiej: “Sformułowane wyżej w trybie naukowej dyskusji uwagi w żadnym stopniu nie obniżają generalnej oceny książki Aleksandry Norkowskiej. Trafny wybór postępowania naukowego, wykorzystującego metodologiczny dorobek nowoczesnej humanistyki i konsekwentna jego realizacja, rozległość podstawy

źródłowej obejmującej badawczo nieeksplloatowane wcześniej, ciekawe i ważne utwory, sprawność formułowania problemów badawczych i ich rozwinięte, wnikliwe omówienie, harmonia między wywodami analitycznymi a budowanymi na ich podstawie uogólnieniami, wreszcie zgromadzenie i zaprezentowanie nowej, wieloaspektowej wiedzy o oświeceniowym mieście - wszystkie te walory książki *Miasto w piśmiennictwie polskiego oświecenia* dają podstawy do stwierdzenia, że stanowi ona znaczny nowatorski wkład do wiedzy o piśmiennictwie oświeceniowym, całkowicie spełnia więc ustawowe wymogi stawiane rozprawom habilitacyjnym.”

Z kolei prof. dr hab. Anna Grześkowiak-Krwawicz następująco konkluduje swoją ocenę monografii dr Norkowskiej: „Książka Pani Aleksandry Norkowskiej jest jedną z ważniejszych pozycji jakie ukazały się w ostatnich latach na temat polskiego oświecenia. W tekście okładkowym napisano, że jest ona »propozycją innego spojrzenia na oświecenie«, a jednym z celów autorki było »ujawnienie tego, co (na pozór) nieprzedstawione [...] przywrócenie pamięci o mieście żywym«. Wcześniej zaś uczona powiada, z uznaniem podkreślając walory pracy i zaznaczając też ewentualne sugestie do rozważenia: "Autorka omawianej tu monografii doskonale wprowadzona w owe badania i swobodnie poruszająca się wśród literatury z różnych dyscyplin badawczych (oprócz literaturoznawstwa także socjologii, psychologii społecznej, antropologii kulturowej, urbanistyki , filozofii itd.), korzystając ze stworzonej przez nie szerokiej podstawy teoretycznej podjęła wyzwanie pokazania najpełniejszego obrazu miasta, który kreślili autorzy wypowiedzi piśmienniczych epoki oświecenia. Z założenia miało być to przedsięwzięcie wykorzystujące różne perspektywy badawcze (s. 19) pokazujące wielość i różnorodność sposobów doświadczania miasta, w »aspekcie społecznym, historycznym, kulturowym, politycznym, architektonicznym, sensualnym i antropologiczno-egzystencjalnym« (s. 340). Autorka sprostaa temu niemałemu wyzwaniu, jakie przed sobą postawiła i w kolejnych częściach książki, choć nie zawsze jednakowo dogłębnie, wszystkie te perspektywy pokazała, bądź przynajmniej zasygnalizowała. Było to możliwe dzięki znakomitemu przygotowaniu warsztatowemu dr Norkowskiej, która posiada głęboką znajomość źródeł epoki i to nader różnorodnych, nie ograniczających się bynajmniej do literatury pięknej (poezji, powieści, dramatu), ale obejmujących także publicystykę, leksykony, dziełka parenetyczne, pamiętniki, kazania, eseje, literaturę okolicznościową itd. Jeśli czegoś mi zabrakło w tym kontekście, to jasnego oznaczenia granic chronologicznych pola badawczego, a więc wyjaśnienia, z jakiego okresu pochodzą analizowane w książce utwory.”

Prof. KUL dr hab. Agata Seweryn podkreśla następujące zalety omawianej pracy: “Monografia ta to jednocześnie dobry przykład realizacji najważniejszych cech warsztatu

naukowego dr Aleksandry Norkowskiej. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim rzetelność badawczą, opartą zarówno na szeroko zakrojonych kwerendach źródłowych (bardzo fachowych, gdyż popartych doświadczeniem edytorskim), jak i na doskonałej znajomości literatury przedmiotu.” Dalej zauważa uczona między innymi: „Z jej [dr Norkowskiej] prac — szczególnie z ostatniej książki — wyłania się więc pośrednio także aktualny stan wiedzy na temat piśmiennictwa polskiego Wieku Świata, tendencje i dyskusje badawcze, w które Habilitantka aktywnie się włącza. Podkreślić należy też kompetencje interdyscyplinarne Autorki, pozwalające jej na umiejętne sytuowanie tekstów w rozległych, bardzo zróżnicowanych kontekstach pozaliterackich oraz coś, co nazwałabym metodologiczną pomysłowością. W ocenianej monografii dr Norkowska proponuje na przykład »analizę stereoskopową« oraz »odczytanie dyfrakcyjne«, dystansując się nieco wobec »tradycyjnego literaturoznawstwa« i chętnie podążając na przykład za kognitywistami oraz przedstawicielami tzw. geografii humanistycznej.” Prof. Seweryn wskazuje również m. in. aspekt polemiczny omawianej książki: „Monografia dr Norkowskiej zwrócona jest więc w pierwszej kolejności przeciwko — bardzo mocno utrwalonemu w tradycji badawczej nad polskim Wiekiem Świata — stereotypowi, każącemu postrzegać archetypiczną opozycję miasto-wieś, wpisaną w oświeceniowe teksty, wyłącznie w kontekście tradycji klasycznej, russoizmu oraz rodzimej kultury ziemiańskiej. Autorka trafnie zauważa, że większość dotychczasowych opracowań poświęconych piśmiennictwu polskiego oświecenia dotyczy oglądu miasta przede wszystkim «z perspektywy bytowania na wsi» (s. 19), a uczeni nieraz zbyt bezrefleksyjnie podążają za najwybitniejszymi pisarzami epoki, którzy wywodzą się przede wszystkim ze szlachty i rzadko wychodzą poza karykaturalny, kilkoma kreskami szkicowany obrazek miejskiego *locum horridum*.” W innym miejscu pisze prof. Seweryn m. in. o wkładzie książki w rozwój dyscypliny: „Można więc uznać, że monografia dr Aleksandry Norkowskiej twórczo wpisuje się w ten nurt badań nad polskim Wiekiem Świata, który ukierunkowany jest na poszukiwanie śladów kształtowania się nowoczesnej podmiotowości w tekstach oświeceniowych (zob. przede wszystkim prace Elżbiety Wichrowskiej, czy — ostatnio — Magdaleny Partyki i Patrycji Bąkowskiej). Za oryginalny wkład Habilitantki w tym zakresie należy uznać przede wszystkim jej badania nad miejskim sensorium, zwłaszcza zaś nad jakościami fonicznymi wyrażonymi w tekstach literackich (należy zresztą zaznaczyć, że to one uznawane są przez Autorkę za «narzędzie służące kształtowaniu nowej podmiotowości»; s. 317).”

Prof. dr hab. Bożena Mazurek następująco charakteryzuje badania Habilitantki: „Naukowe dociekania, których rezultaty dr Aleksandra Norkowska przedstawiła w swojej książce, stanowią przejaw szczególnie ożywionego na początku obecnego stulecia

zainteresowania miastem postrzeganym jako wytwór i zarazem fenomen kultury materialnej i symbolicznej. Podjęte przez Habilitantkę studia poświęcone obrazom miasta utrwalonym w piśmiennictwie oświeceniowym w pewnym zakresie stanowią realizację zadań, które w odniesieniu do wielostronnie postrzeganej przestrzeni urbanistycznej oraz społeczności miejskiej przed ponad półwieczem wyznaczył i realizował toruński historyk Jerzy Wojtowicz, a kontynuowali jego następcy, poszerzający te perspektywy w celu wieloaspektowej interpretacji zarówno wydarzeń o charakterze jednostkowym, jak i złożonych mechanizmów oraz procesów, które zachodziły w dziejach społeczności miejskich. Przyjmując wskazane założenia, w dużej mierze pozostające do tej pory poza zainteresowaniami literaturoznawców zajmujących się oświeceniem, Aleksandra Norkowska objęła refleksją obszerny, zróżnicowany formalnie zespół źródeł (utworów literackich, w tym wielu dzieł zapomnianych, rzadko wykorzystywanych oraz tekstów użytkowych) i dzięki świeżości wielostronnego spojrzenia na zgromadzone przekazy o dużym potencjale poznawczym, poddane interesująco poprowadzonej analizie przy użyciu nowoczesnych narzędzi badawczych, odtworzyła odzwierciedlony w nich złożony, wieloaspektowy obraz miasta wieku światła. W naukowej refleksji nad różnymi odsłonami i aspektami miasta w piśmiennictwie oświecenia Autorka skupiła uwagę na zagadnieniach niepodejmowanych dotąd w badaniach lub niedostatecznie rozpoznanych, nie aspirując jednak do pełnego, całościowego objęcia refleksją wszystkich problemów. Taki zamiysł umożliwił poświęcenie bliższej uwagi wybranym kwestiom ze wskazanego zakresu i scharakteryzowanie ich na podstawie swobodnie dobranych źródeł rękopiśmiennych i drukowanych — niepoddanych dotąd badawczej penetracji lub charakteryzowanych pod innym kątem niż czyni to Habilitantka. Przy czym celem dociekań nie jest odtworzenie, rekonstrukcja rzeczywistego wyglądu miasta w wieku światła, lecz sposobu postrzegania go i utrwalania w materii słownej doświadczeń, przeżyć, wrażeń i doznań związanych z różnymi elementami i aspektami przestrzeni urbanistycznej.”

Zauważa też uczona: „Aleksandra Norkowska postawiła przed sobą ambitny cel ponownego rozpoznania źródeł w ujęciach interdyscyplinarnych i przy uwzględnieniu różnych perspektyw badawczych, zakładając, że zmiana ujęć i krytyczny komentarz pozwolą odsłonić to, co nierozpoznane, ale wyczuwalne intuicyjnie. I nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w swojej monografii zdołała z powodzeniem zrealizować te zamierzenia, w sposób jasny prowadząc tok rozważań w poszczególnych częściach monografii i każdą z nich wieńcząc dobrze przemyślanym i przystępnie ujętym podsumowaniem spostrzeżeń oraz uzyskanych efektów badań. Doceniając w pełni odkrywczy charakter naukowych dociekań przedstawionych przez Aleksandrę Norkowską w atrakcyjnej metodologicznie promocyjnej

książce i akcentując świeżość spojrzenia Habilitantki na znane, ale też zapomniane teksty z epoki, oraz wysoką rangę tej publikacji w dotychczasowych studiach nad piśmiennictwem polskiego oświecenia, ze względu na uczciwość badawczą nie można przemilczeć dostrzeżonych w pracy miejsc wymagających sprostowania, a także mankamentów warsztatowych oraz innych usterek i przeoczeń.” Prof. Mazurek w swojej wyjątkowo rozbudowanej recenzji bardzo szczegółowo prostuje, poprawia, wskazuje wymagające korekty, także redakcyjnej, bardzo liczne usterki i potknięcia warsztatowe, a także pomyłki oraz błędy rzeczowe. Jak wspomniała w dyskusji pokolokwialnej – z myślą o kolejnej publikacji tej wartościowej książki.

Dr hab. Ireneusz Szczukowski, prof. uczelni, zaznacza w swoich uwagach (w opinii członka Komisji): “Rozprawa habilitacyjna [...] jest niewątpliwie udanym przedsięwzięciem i stanowi potwierdzenie dojrzałości naukowej dr Aleksandry Norkowskiej. Przedmiotem zainteresowania we wskazanej rozprawie autorka uczyniła oświeceniowy obraz miasta, który został odczytany w interesujących konstelacjach znaczeniowych, odwołujących do prac nie tylko historyków literatury, ale antropologów kultury czy filozofów, którzy ukazują miasto jako fenomen kultury materialnej i symbolicznej (świadczy o tym bogata bibliografia, wskazująca na bardzo dobre rozeznanie habilitantki we współczesnych propozycjach badawczych, mówiąc najogólniej, dotyczących «czytania» miasta). Dr Norkowska nie tylko trafnie wyzyskała koncepty metodologiczne, ale dzięki nim pogłębia lekturę źródeł, odwołując przy tym do filologicznego spojrzenia na teksty, co jest widoczne w drobiazgowych i trafnych mikroanalizach utworów o różnorodnej proveniencji genologicznej.”

Dr hab. Robert Mielhorski, prof. uczelni, dodaje do tych pozytywnych ocen: “Monografia dr Aleksandry Norkowskiej wydaje się być pasjonującą lekturą nie tylko dla badaczy piśmiennictwa Wieku Świąteł. Zwłaszcza rozdział 5 przynosi inspirujące ustalenia i obserwacje, osadzone na starannie dobranej literaturze przedmiotu polskiej i obcej, które mogą posłużyć także do studiów nad literaturą innych epok. Polecić ją należy także studentom polonistyki, jako jedno ze źródeł wiedzy o czasach oświecenia. Rzetelność badawcza, wiarygodność narracji i jej ciekawy tok, sprawiają, że jest to praca nie tylko spełniająca warunki osiągnięcia naukowego, ale i książka zasługująca na szczególne wyróżnienie. Jest ona rezultatem wieloletnich studiów Habilitantki; »nota bibliograficzna« odsyła nas aż do źródeł sprzed dekady (ogłoszonych począwszy od 2010 r., a zatem przygotowywanych jeszcze wcześniej).”

Prof. dr hab. Mirosława Hanusiewicz-Lavallee, przewodnicząca Komisji, w dyskusji podkreśliła imponującą podstawę materiałową ocenianej monografii i jej syntetyczny

charakter. Na szczególne podkreślenie zasługuje umiejętność bardzo samodzielnego organizowania przez dr Norkowską warsztatu naukowego, systematyzacji i syntetyzacji wyjątkowo obfitego materiału literackiego, korzystania ze zróżnicowanego i w istocie interdyscyplinarnego instrumentarium badawczego, budząca respekt erudycja. Monografia, przedstawiona przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie, otwiera perspektywy studiów, które mogą i powinny zostać podjęte przez kolejnych badaczy.

Ocena pozostałego dorobku publikacyjnego.

Prof. dr hab. Teresa Kostkiewiczowa stwierdziła, że „Podobnie wysoko [jak główne osiągnięcie naukowe] ocenić należy pozostały, obfity dorobek publikacyjny Habilitantki”, czyli edycję *Organów* T.K. Węgierskiego, rozprawy i artykuły zamieszczone w tomach wieloautorskich, w punktowanych periodykach, w tym artykuły recenzyjne, także teksty powstałe w pracy zespołowej online. „Jej rozprawy i artykuły – podkreśla uczona - podejmują kwestie mieszczące się we wskazanych obszarach badawczych, poszerzając znacznie podstawy źródłowe badań o twórczość pisarzy dotąd w niewielkim stopniu rozpoznanych [...]”. Prof. Kostkiewiczowa dodaje jeszcze: „Po raz pierwszy w badaniach nad epoką oświecenia podjęła ona prace nad reprezentacjami doświadczenia zmysłowego w ówczesnym piśmiennictwie (szczególnie w sferze sensorycznego odbioru miasta) i odsoniła rozległy obszar zjawisk i zabiegów artystycznych wcześniej nie dostrzeganych, wzbogacając wiedzę o sposobach postrzegania i poznawania rzeczywistości w dziełach literackich.”

Prof. Anna Grześkowiak-Krwawicz zaznacza, „że jej [dr Norkowskiej] dorobek naukowy jest niemały i różnorodny, obejmujący kilka pól badawczych, a co więcej, są w nim pozycje dziś już właściwie klasyczne. [...] Rozprawa [*Wizerunek władcy. Stanisław August Poniatowski w poezji okolicznościowej (1764-1795)*] nie tylko wskazała nowe kierunki poszukiwań źródłowych dla badaczy literatury stanisławowskiej, ale także pokazała nowe możliwości interpretacyjne. Efektem badań w tym zakresie tematycznym był też cały szereg artykułów Aleksandry Norkowskiej publikowanych w tomach zbiorowych i w uznanych czasopismach.” Prof. Grześkowiak-Krwawicz podkreślała wagę prac związanych z tematyką habilitacyjną, z edycją krytyczną *Organów* Węgierskiego ogłoszoną »w prestiżowej serii« wydawniczej, ponadto aktywność konferencyjną Habilitantki i jej znaczenie (wystąpienia „mają zawsze niebagatelną wagę naukową, są nie tylko świetnie przygotowane merytorycznie, ale często proponują nowe spojrzenie na przedstawiane kwestie.”) Prof. Krwawicz odnotowała także udział badaczki w projektach naukowych, pracach towarzystw i działalność dydaktyczną oraz organizacyjną dr Norkowskiej na własnej uczelni.

Prof. KUL dr hab. Agata Seweryn wskazała na bogaty dorobek publikacyjny Habilitantki po doktoracie, na artykuły w prasie naukowej i w monografiach, podkreśliła i to, że dr Norkowska „opracowała obszerne hasło w *Słowniku polskiej krytyki literackiej 1764-1918*, zamieściła kilka artykułów na multimedialnej witrynie internetowej *Sensualność w kulturze polskiej*, nie uchylała się też przed zatrudnieniami recenzenckimi, co poświadcza szereg artykułów recenzyjnych drukowanych m.in. w „Pamiętniku Literackim”, „Rocznikach Humanistycznych” i „Wiek Oświecenia”. Dr Aleksandra Norkowska wzięła czynny udział aż w pięćdziesięciu konferencjach naukowych — ogólnopolskich i międzynarodowych, trzy z nich współorganizowała (na podkreślenie zasługuje jej współkierownictwo sekcją *Miasto, przestrzeń i ich reprezentacje w świetle nowych idei* w ramach III Międzynarodowego Kongresu Badaczy Osiemnastego Wiek), uczestniczyła też w pracach organizacyjnych związanych z cyklem Bydgoskich Spotkań z Literaturą Dawną (1996-2010). Była wykonawcą w projektach badawczych *Sensualność w kulturze polskiej. Przedstawienia zmysłów człowieka w języku, piśmiennictwie i sztuce od średniowiecza do współczesności* (N R17 0005 06/2010, kierownik: prof. dr hab. Włodzimierz Bolecki) oraz *Słowniku polskiej krytyki literackiej 1764-1918. Terminy — pojęcia — zjawiska — przekroje* (3191/B/H03/2009/37, kierownik: prof. dr hab. Mirosław Strzyżewski). Przez kilka lat uczestniczyła też w pracach zespołu działającego w ramach projektu *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński* (0091/NPRH2/H11/81/2013, kierownik: dr hab. Bożena Mazurkova, prof. UŚ). Habilitantka należy do trzech renomowanych towarzystw naukowych: ISECS (International Society for Eighteenth-Century Studies), Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekami XVIII, którego jest członkiem założycielem oraz do Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza (Oddział Okręgowy w Bydgoszczy, dr Norkowska pełniła tu funkcję skarbnika, obecnie jest sekretarzem tego oddziału).”

Dalej jeszcze Recenzentka pisze bardziej szczegółowo o innych formach aktywności dr Norkowskiej: „Spośród kilkudziesięciu przedstawionych do oceny artykułów naukowych Habilitantki, poświęconych: poezji okolicznościowej (tutaj na szczególną uwagę zasługuje, opublikowana w „Napisie”, rozprawa „*Die deutsche Muse wagst Dir, Herr, ein Lied zu singen*”. *Stanisław August Poniatowski w poezji kurlandzkiej* poświęcona nieznanemu wcześniej, niemieckojęzycznemu panegirykowi), tematyce sensualnej (z bardzo wartościowymi, publikowanymi w ramach serii „Czytanie poetów polskiego oświecenia”, interpretacjami 10 dzieł Krasickiego i Naruszewicza), obrazowi miasta w piśmiennictwie oświecenia (o tym, że dr Norkowska jeszcze nie powiedziała w tej kwestii ostatniego słowa, świadczy m.in. jedno z jej ostatnich studiów — *Miasto polskiego Wiek Świata. O trudnej*

ścieżce powrotu, które ukazało się niedawno w „Pamiętniku Literackim”), problematyce edytorskiej (o najważniejszych osiągnięciach Habilitantki w tej dziedzinie była już mowa), chciałabym wrócić uwagę przede wszystkim na bardzo wnikliwe hasło *Styl* w drugim tomie *Słownika polskiej krytyki literackiej 1764-1918. Terminy — pojęcia — zjawiska — przekroje* (red. J. Bachórz i inni, Toruń-Warszawa 2016). Działalność naukowa tego typu bywa czasem niesłusznie lekceważona jako bardziej odtwórcza niż twórcza. Hasło opracowane przez dr Norkowską — a właściwie bardzo obszerna, wielowątkowa rozprawa na temat kategorii stylu rozpatrywanej tutaj w ujęciu historycznym i ahistorycznym oraz pod kątem różnych metodologii naukowych — zdecydowanie przeczy takim stereotypom. Ukazuje też nieco inne oblicze naukowe Habilitantki, która nie tylko z powodzeniem eksploruje kwestie teoretycznoliterackie ujmowane z perspektywy krytycznoliterackiej, ale wykracza też zdecydowanie poza piśmiennictwo oświeceniowe i jego konteksty.”

Powyższe opinie i rozeznania uzupełnia prof. dr hab. Bożena Mazurek: „należy podkreślić, że w postępowaniu habilitacyjnym dr Aleksandra Norkowska z dużym naddatkiem spełnia kryterium dotyczące istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, o czym świadczy zarówno poszerzany z czasem zakres oraz rezultaty podejmowanych badań, jak i udział w licznych zespołowych przedsięwzięciach, zainicjowanych i sfinalizowanych drukiem w wielu ośrodkach akademickich i badawczych, a także centrach kultury na terenie całego kraju. Od czasu uzyskania przez Habilitantkę stopnia doktora obserwujemy Jej bardzo intensywny, dynamiczny rozwój naukowy, któremu towarzyszy wzbogacanie warsztatu badawczego o nowe doświadczenia, będące rezultatem świadomych wyborów w zakresie podejmowanych studiów, przynoszących znakomite rezultaty.”

Ocena aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej.

Prof. dr hab. Teresa Kostkiewiczowa podkreśla wyjątkową aktywność Habilitantki w tym zakresie, wymieniając jej poszczególne działania: „Dr Aleksandra Norkowska ma również duże osiągnięcia w akademickiej pracy dydaktycznej. Prowadziła ćwiczenia, seminaria wykłady na filologii polskiej, kulturoznawstwie, dziennikarstwie, na studiach podyplomowych, a także wykłady międzywydziałowe. Wypromowała 9 magistrów, kierowała 42 pracami licencjackimi i 12 podyplomowymi. Była promotorem pomocniczym w jednym przewodzie doktorskim. Pełniła też różne funkcje organizacyjne na macierzystej uczelni, m.in. jako kierownik Zakładu Literatury Dawnej, opiekun roku, kół naukowych, uczestniczka rady programowej kształcenia filologicznego i kulturoznawczego, sekretarz wydziałowej komisji

rekrutacyjnej. Za działalność na rzecz uczelni oraz za osiągnięcia naukowe była kilkakrotnie wyróżniana i nagradzana. Angażuje się też w działalność upowszechniającą wiedzę o literaturze, m.in. jako członek Komitetu Okręgowego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w Bydgoszczy, współpracuje z ponadpodstawowymi szkołami, w których prowadzi eksperymentalne lekcje i wykłady, a także warsztaty dla uczniów i nauczycieli, wygłasza odczyty w ramach Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, współorganizuje Bydgoskie Spotkania z Literaturą Dawną.”

Prof. Anna Grześkowiak-Krwawicz zaznacza kwestie edytorskie; zwraca uwagę, iż podkreślić warto, „że na tym polu [edytorskim] pani Norkowska łączy doświadczenie naukowe z działaniami dydaktycznymi, przygotowując ze studentami edycje krytyczne on-line.”

Prof. Agata Seweryn z kolei, wypunktowując wszystkie inicjatywy dydaktyczne i organizacyjne Habilitantki, powiada: “Wszystko to nie tylko budzi szacunek i podziw dla aktywności oraz zaangażowania zawodowego dr Norkowskiej, ale tym bardziej pozwala docenić wysoki poziom jej pracy naukowej, który udało jej się utrzymać przy tylu absorbujących zatrudnieniach i kolosalnym wręcz, dydaktycznym obciążeniu. Nie odmówię sobie stwierdzenia, że w tym kontekście praca naukowa Aleksandry Norkowskiej jawi się wręcz jako działalność heroiczna. Nie zaskakują zatem liczne wyróżnienia i nagrody, jakie otrzymała Habilitantka za swoją działalność naukową i dydaktyczną (poza pięcioma nagrodami Rektora UKW uhonorowana została także Medalem Komisji Edukacji Narodowej).”

Prof. Bożena Mazurek w swojej recenzji wskazuje różne kierunki aktywności Habilitantki, przynależność do towarzystw naukowych, prace pozadydaktyczne na uczelni, współpracę ze środowiskiem lokalnym i in., pisze też m. in.: “Za Autoreferatem (zał. 3.6, s. 18-19) celowo przywołałam szczegółowe informacje dotyczące zakresu dydaktyki akademickiej Habilitantki, aby zwrócić uwagę na rozległość i zróżnicowanie problematyk zajęć realizowanych w ramach tych obowiązków. Przygotowanie programów tak licznych, zróżnicowanych tematycznie zajęć wymagało ogromnego nakładu pracy oraz czasu, jaki trzeba było na to poświęcić. Ponadto pociągało za sobą konieczność dodatkowych działań organizacyjnych oraz poszerzenia kompetencji na potrzeby tak zróżnicowanej tematycznie dydaktyki akademickiej. Bez wątplenia wskazane inicjatywy przyczyniły się do zwiększenia merytorycznych, profesjonalnych walorów i atrakcyjności zajęć prowadzonych przez Aleksandrę Norkowską. ale równocześnie obciążenia te znacząco zredukowały czas, który Habilitantka w ostatnim okresie poświęcała na przygotowanie książki promocyjnej, na etapie poprzedzającym druk wymagającej wyjątkowej uwagi w śledzeniu tekstu oraz poprawności i

konsekwencji w aparacie przypisów i bibliografii, a także dokładności w kolacjonowaniu cytatów ze źródeł i literatury przedmiotowej.”

Na koniec należy przywołać jeszcze opinie pozostałych członków Komisji. Prof. UKW Ireneusz Szczukowski notuje: „Należy też dodać, że aktywność naukowa dr Norkowskiej (udział w grantach, konferencjach i ich organizacja, liczne publikacje, funkcja promotora pomocniczego, członkostwo w towarzystwach naukowych) w sposób harmonijny łączy się z działalnością na rzecz popularyzacji nauki, z pracą organizacyjną i dydaktyczną, co potwierdzają choćby otrzymane wyróżnienia i nagrody rektora UKW w Bydgoszczy.”

Wspominając o dorobku badawczym dr Norkowskiej prof. UKW Robert Mielhorski dodaje: „Całość ta pokazuje nam badaczkę dojrzałą, dynamicznie uczestniczącą w życiu badawczym, bez wątplenia gotową do pełnienia wszystkich obowiązków samodzielnego pracownika nauki.”

Prof. dr hab. Mirosława Hanusiewicz-Lavallee w dyskusji podczas posiedzenia zwróciła uwagę na charakterystyczną dla Habilitantki postawę prospołeczną, gotowość do podejmowania wielorakich wyzwań dydaktycznych i organizacyjnych oraz odpowiedzialność w ich realizacji. Jest to, w przekonaniu przewodniczącej Komisji, znamię pełnej dojrzałości akademickiej.

Ocena kolokwium habilitacyjnego.

Wszyscy członkowie Komisji Habilitacyjnej byli zgodni w sprawie wysokiej oceny kolokwium habilitacyjnego w obu jego odsłonach: autoreferatu i odpowiedzi na pytania Komisji. Prof. dr hab. Teresa Kostkiewiczowa stwierdziła, że pozostaje pod dużym wrażeniem autoreferatu Habilitantki, jej warstwy metarefleksyjnej, opisu wniosków. Również prof. dr hab. Anna Grześkowiak-Krwawicz wysoko oceniła autoreferat Habilitantki. Wszyscy członkowie Komisji wyrazili zadowolenie z odpowiedzi dr Norkowskiej na zadawane pytania, a także docenili autoreferat między innymi z tego względu, że ukazywał on sposób dochodzenia Habilitantki do ostatecznego kształtu książki, jej inspiracje, decyzje, wnioski. Praca habilitacyjna została zaprezentowana nie tylko jako tom ukończony, ale i jako dzieło w ruchu, tworzone, dynamiczne, odkrywające także samą badaczkę w trakcie jej pracy. W autoreferacie Habilitantka omawiała poszczególne fragmenty monografii, jednak, przedstawiając tezy i wnioski, odsyłała słuchaczy do swoich pozostałych prac na temat piśmiennictwa oświeceniowego i je charakteryzowała.

Konkluzje.

Wszyscy uczestnicy Komisji Habilitacyjnej są zgodni, że osiągnięcia badawcze, dydaktyczne i organizacyjne dr Aleksandry Norkowskiej w pełni i z nadwyżką odpowiadają warunkom formalnym i merytorycznym stawianym kandydatom do stopnia doktora habilitowanego. W końcowej dyskusji przeprowadzonej na posiedzeniu Komisji w dniu 17 lutego 2021 zdecydowanie pozytywna ocena wniosku Habilitantki, wyrażona wcześniej w recenzjach i opiniach, znalazła pełne potwierdzenie i uszczegółowienie.

Po przeprowadzeniu jawnego głosowania, zakończonego wynikiem: 7 głosów „tak”, 0 „nie” oraz 0 „wstrzymujących” **Komisja podjęła Uchwałę jednoznacznie popierającą wniosek dr Aleksandry Norkowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie literaturoznawstwo.**

Przeprowadzono również głosowanie w sprawie rekomendowania wyróżnienia habilitacji: 7 TAK, 0 NIE, 0 WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ.

Podpisy (zgodnie z §6 p. 7 *Regulaminu postępowania w sprawie nadania doktora habilitowanego* stanowiącego załącznik do Uchwały nr 4/2020/2021 Senatu UKW z dnia 24 listopada 2020 r.)

Przewodnicząca Komisji

Prof. dr hab. Mirosława Hanusiewicz-Lavallee (KUL)

Sekretarz Komisji, protokolant

Dr hab. Robert Mielhorski, prof. uczelni (UKW)

